

scolariu, are de efectu ignoranța ¹⁾; ignoranța, fapte greșite și rele; faptele rele, desprețulu omeniloru și pedepsa lui Dumnezeu, prin muștrarea de cugetu; eră tóte aceste, adducu nefericirea. Acela ce mai 'nante de-a face ceva, se va întrebă pe sine, ce efectu va avè fapta lui? acela va scăpă totu-de-a-una de multe fapte nebunesci și stricătóre.

23. Aburii. Punemu o ólă cu apă la focu și când apa începe a se încălđi, vedemu că se înalță din ea nisce aburi, ca unu fumu. Dar' cu câtu apa se înferbîntă mai multu, cu atātu și aburii ce essu dintr'ensa, se subțieză; ș'apoi apa, începe a ferbe. Însă, dacă voimu ca apa să fərbă mai de grabă, acoperimu óla cu unu capacu séu pocrîșu. Când luămu pocrîșulu de pe ólă, vedemu îndată că se află pe fundulu lui o cétă, din care se forméză puçină apă; care apoi luncând, cade în picături. Óre de unde'i acea apă?—Cum s'a suitu ea în fundulu pocrîșului?

—Ce, vè mirați de asta?—Dar' trebuie să sciți, că apei nu'i e frică a se sui și mai susu, numai să aibă căldură de ajunsu.—Ei bine, cum se întimplă asta?—Écea cum: Când apa se încălđese, se desface în mici părțicele, numite **aburi**. Aburii fiindu ușori, potu să se ridice în susu. Așa voiau se facă și acei din fundulu pocrîșului; însă când am luat pocrîșulu de pe ólă, recéla aerului dându peste aburi, ei repede s'au unitu unulu cu altulu, s'au prefăcutu în apă, și apa a căđutu josu în picături. Așa facu toți aburii, când dau peste recéla. Dar' trebuie să scimu: că nu numai apa din ólă ce ferbe la focu, se póte preface în aburi; ci și cea din pârle, rîuri, lacuri, mări etc.; căci și căldura sórelui e de ajunsu, ca să póta preface apa în aburi. Unu pârnu scéa véra, numai din acéstă causă.—Aburii cari se suie din apa ce ferbe la focu, se numescu **vapóri**. Vaporii au mare putere de-a apăsă séu de a împinge. Când amu pune o ólă cu apă să fərbă la focu, ș'amu astupa-o la gură c'unu capacu astu-felu, în câtu să nu póta eși aburi de locu, atunci vaporii, prin puterea ce au de-a apésă în tóte părțile, fie óla chiar și de feru, aru sparge-o. Asta se întimplă câte-o-dată, cu cazanulu de la mașina drumulu de feru. Mașinistulu, din nebăgare de sémă, lăsându a se'ndessă prea multu vaporii, și nedându-li drumulu în grabă, cazanulu se sparge, ommorându pe toți cei din prejurulu seu. Vaporii dar', se întrebuintéză la mașini. Ér' aburii, cari se forméză din ape prin ajutorulu căldurei sórelui, se numescu **evaporațiuni**. Tóte apele se evaporéză, și véra și érna. Dar' óre 'n care timpu se evaporéză ele mai multu?—

Când véra suntu călduri mari, apele scadu prin evaporăționi. Cu câtu aerulu este mai caldu, cu atātu e în stare a înghiți mai mulți aburi; și cu câtu e mai rece, cu atātu înghite mai puçini. Așa dar', aerulu e în stare a înghiți în sine, o mare cătime de apă; însă schimbată în evaporăționi séu aburi nevėđuți. Evaporațiunea apei, recese aerulu; de aceea véra, când e caldu în casă, dacă stropimu cu apă rece pe josu, se recoresee.

Diminéta, cătățimea aburiloru în aeru, este în gradulu celu mai micu; de și ni se pare că aerulu este plinu de aburi. Acéstă părere o a-

¹⁾ Nescința.